

Viru-Nigula valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus

Viru-Nigula 2019

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS	3
2. ÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS	3
2.1. Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk ja ulatus.....	3
2.2. Olulisemad eesmärgid ja väljakutsed	4
2.2.1. Planeeringuala asukoht, asend ja põhistruktuur	4
2.2.2. Sotsiaalne keskkond	5
2.2.3. Ettevõtluskeskkond	6
2.2.4. Tehniline taristu ja teed.....	7
2.2.5. Ajalooline ja kultuuriline keskkond	8
2.2.6. Looduskeskkond	9
2.2.7. Keskkonnatervis.....	11
2.3. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju	12
3. ÜLDPLANEERINGU JA KSH PROTSESS.....	14
3.1. Koostöö ja kaasamine ning ajakava.....	14
3.2. Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja andmed ja KSH väljatöötamise kavatsuse koostanud eksperdid.....	14
 LISA 1. MÕJUTATAVA KESKKONNA ÜLEVAADE	 17

1. SISSEJUHATUS

Käesolevas dokumendis on toodud Viru-Nigula valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus (KSH VTK, vt ptk 2) ning paralleelselt kulgeva ja tihedalt seotud üldplaneeringu ja KSH protsessi ülevaade (ptk 3).

2. ÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS

2.1. KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE EESMÄRK JA ULATUS

Keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) teostatakse Viru-Nigula valla üldplaneeringule. Üldplaneeringu ja KSH algatati Viru-Nigula Vallavolikogu 27. juuni 2018 otsusega nr 83.

Üldplaneeringu kehtestamisel peab KOV olema veendunud, et on planeeringulahenduse koostamisel arvestanud **asjakohaste avalduvate mõjudega**. Selle eesmärgi saavutamiseks on PlanS-i pandud KOV-ile ülesanne hinnata planeeringu elluviimisega kaasnevaid asjakohaseid majanduslikke, kultuurilisi, sotsiaalseid (sh tervise) ja looduskeskkondlikke mõjusid (vt täpsemalt ptk 3.3). Üldplaneeringu elluviimisega kaasnevate asjakohaste mõjude hindamine on ruumilise planeerimise lahutamatu osa ja nendega arvestamine aitab kaasa parima võimaliku planeeringulahenduse koostamisele¹.

KSH eesmärk on hinnata üldplaneeringu elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju, selgitada välja alternatiivsete lahenduste võimalused, määrata vajadusel keskkonnameetmed, arvestades üldplaneeringu eesmärke ja käsitletavat territooriumi. KSH näitab, milliste oluliste keskkonnaargumentide alusel toimub üldplaneeringu kaalutusprotsessi jooksul valikute tegemine ja otsusteni jõudmine.

¹ Nõuandeid üldplaneeringu koostamiseks. Rahandusministeerium, mai 2018

Mõjude hindamise lähtekohaks on üldplaneeringu kui strateegilise ruumilise arengudokumendi iseloom – mõjude hindamisel püsitakse üldplaneeringu täpsusastmes ja keskendutakse teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida. Piiriülest keskkonnamõju üldplaneeringu elluviimisega ette ei ole näha.

KSH koostamine lähtub Viru-Nigula valla üldplaneeringu lähteseisukohtadest: arvestatakse samade sisenditega nagu on toodud lähteseisukohtade dokumendi ptk 2.3.

Käesolev KSH väljatöötamise kavatsus (VTK) on aluseks KSH aruande koostamisele.

2.2. OLULISEMAD EESMÄRGID JA VÄLJAKUTSED

Järgnevates alapeatükkides on väljatoodud erinevate teemavalkondade olulisemad eesmärgid ja väljakutsed. Enam tähelepanu vajavaid teemavaldkondi on käsitletud pikemalt. Mõjutatava keskkonna põhjalikum taustinformatsioon on toodud lisas 1.

2.2.1. PLANEERINGUALA ASUKOHT, ASEND JA PÕHISTRUKTUUR

Joonis 1. Viru-Nigula valla paiknemine

Viru-Nigula (312,58 km², 5843 elanikku²) asub Lääne-Viru maakonna põhjaosas Soome lahe ääres, piirnedes Haljala, Rakvere, Vinni ja Lüganduse vallaga. Valla suuremateks keskusteks on Kunda linn ning Viru-Nigula ja Aseri alevikud, kus elab kokku ca 76% valla elanikest.

Kunda linn on Lääne-Virumaa kontekstis oluliseks tööstus- ja logistikalinnaks (tsemenditootmine, Kunda sadam), samuti valla põhiliseks teenuskeskuseks ja töökohtade pakkujaks. Viru-Nigula ja Aseri alevik toimivad piirkondlike väiksemate keskustena.

Valda läbib olulise transpordikoridorina põhimaantee nr 1 Tallinn-Narva, valla territooriumil on võimalik ka trassikoridori muutumine ja sellest tulenevad võimalikud funktsionaalsed muutused.

ÜP ja KSH raames on eelkõige oluline pöörata tähelepanu ühinenud valla funktsionaalsetele seostele ja toimimisele: valla koostoimimisele uue territooriumina.

2.2.2. SOTSIAALNE KESKKOND

Rahvastik ja asustus

Lähiaastatel jätkub valla rahvastiku kahanemine ning elanikkonna vananemine, mistõttu tuleb tähelepanu pöörata ruumiliselt nii eakate kui ka noortele/lastele suunatud teenuste tagamisele (eelkõige Aseris). Rahvaarvu säilitamise nimel on eelkõige oluline üldplaneeringu ja KSH käigus tähelepanu pöörata atraktiivse elu- ja ettevõtluskeskkonna kujundamisele.

Sotsiaalne taristu

Valla peamised teenused koonduvad põhilistesse keskustesse ja asuvad funktsioonide sobivusel ka ühes hoones. Üldplaneeringu koostamisel on otstarbekas analüüsida erinevate teenuste kättesaadavust valla erinevates osades ja teha vajadusel ettepanekud kättesaadavuse parandamiseks.

² Allikas: Statistikaamet

2.2.3. ETTEVÕTLUSKESKKOND

Ettevõtlus

Tuginedes valla arengukava protsessi raames koostatud valla profiilis toodud informatsioonile (vt lisa 1), on üldplaneeringu koostamisel oluline soodustada erineva ettevõtluse arengut vallas: vajalik on täpsustada suurtööstuste ruumi- ja taristuvajadusi, samuti sadamaga seotud ettevõtete ruumi- ja liikumisvajadusi.

Samaaegselt on oluline toetada teistesse tegevusaladesse kuuluvaid ettevõtteid: soodustada nii traditsiooniliste (põllumajanduslikke) kui ka puhkeotstarbeliste ja kõrget elukvaliteeti toetavate ettevõtete arengut vallas.

Suurõnnetuse ohuga ja ohtlikud ettevõtted

Viru-Nigula vallas asuvad Maa-ameti portaali ohtlike ettevõtete kaardirakenduse andmetel kaks suurõnnetuse ohuga ettevõtet: Estonian Cell AS ja Baltic Tank AS, mis mõlemad paiknevad Kunda linnas. Ettevõtete ohualade raadiused on vastavalt 77 m ja 128 m.

Teadaolevalt uusi ohtlikke või suurõnnetusega ohuga ettevõtteid rajamisel ei ole. Ohtliku ettevõtte staatuse võivad kõige suurema tõenäosusega saavutada tanklad, kui paigaldatakse gaasikütuse tankimisseadmed ja ka põllumajandusettevõtted, kui kütusena hakatakse kasutama vedelgaasi.

Ohtlike ja suurõnnetuste ohuga ettevõtete planeerimisel, laiendamisel või tootmise suurendamisel on oluline säilitada ohutuse tagamiseks vajalik vahemaa kütise ning elamurajoonide, avalikus kasutuses olevate hoonete ja alade, puhkealade ning võimaluse korral peamiste transpordiliinide vahel. Samuti peab selliste ettevõtete kavandamine toimuma koostöös Päästeametiga.

Juhul, kui üldplaneeringus nähakse ette ohtlike või suurõnnetusega ohuga ettevõtete asukohad, tuleb KSH aruandes hinnata sellega seotud riske, valida neile sobivaim asukoht (õnnetusjuhtumi tagajärgede ennetamise vajadusest lähtudes), anda üldine

hinnang doominoefekti võimaluse kohta ja tuua välja, milliseid meetmeid on vaja kavandada õnnetuste ennetamiseks-tagajärgede leevendamiseks.

Kui konkreetseid asukohti ei kavandata, tuleb üldplaneeringuga sätestada tingimused ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete kavandamiseks (mida ei määratleta olulise ruumilise ehitisena Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määruse nr 102 järgi), nende tegevuses muudatuste tegemiseks ja nende ohualasse planeerimiseks, nt sätestada detailplaneeringu kohustus, kui see ei tulene automaatselt planeerimisseadusest.

ÜP ja KSH protsessis arvestatakse olemasolevate ja võimalike uute ohtlike ettevõtete ning riskide maandamise vajadusega.

2.2.4. TEHNILINE TARISTU JA TEED

Ühisvee- ja kanalisatsioonivõrk

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni edaspidises arengus on vajalik ühisvee- ja kanalisatsioonitorustike-rajatiste, hüdrantide ning sademeveekanaliseerimise rekonstrueerimine ja laiendamine vastavalt arengukavadele. ÜP ja KSH raames tuleb pöörata tähelepanu valla erinevates osades tuletõrjevee tagamisele.

Soojusvarustus

Soojamajanduse väljaarendamine toimub vastavalt arengukavadele (Kunda linna kaugküttepiirkonna soojusmajanduse arengukava 2015-2025, Aseri valla soojusmajanduse arengukava aastateks 2016-2026). Olulisi muudatusi üldplaneering soojamajanduse arendamisel ei kavanda.

Teedevõrk

Üldplaneeringu raames pööratakse tähelepanu kergliiklusvõrgustiku arendamisele ja seostamisele naabervaldadega ning teede ja tänavate kvaliteedi tõstmisele Kundas, Viru-Nigulas ja Aseris. Üldplaneeringu raames täpsustatakse parklate vajadust. Samuti kaalutakse uute teede rajamise vajadusi – nt Kunda ümbersõit sadamani, põhimaantee uue trassi kavandamise võimalusi.

Sadamad

Kundas asub üks Eesti ja põhjaranniku olulistest kaubasadamatest, mille kaudu transporditakse nii tahket kui vedellasti (nt paberipuu, hakkepuu, saepurugraanul, turvas, killustik ja saepalk; kips, tsement jt). Sadamat külastab aastas 400-600 laeva ja käideldakse 1,5-1,8 miljonit tonni erinevaid laaste. Seoses Kunda lahes kilu- ja räimepüügi aktiveerumisega on suurenenud kalalaevade sadama külastus.

Kaubasadama tegevusest tulenevalt on raskeveokite liiklussurve Kunda linna läbivale transiidile võrdlemisi kõrge ning kasvav.

Kunda sadamat nähakse tulevikus enam ka reisi- ja jahisadamana. Kvaliteetseid teenuseid pakkuva väikesadamana nähakse Mahu sadamat.

ÜP raames pööratakse tähelepanu Kunda sadamale ja taristuvajadusele, samuti Aseri ja Mahu sadamate arendamisele. Planeeringu raames täpsustatakse teiste sadamate funktsioone, sh arvestades merelt-maale (jahituristid) ja maalt-merele (kohalik kasutaja) vajadusi.

Raudtee

Valda läbib Rakvere-Kunda kaubaraudtee (19 km), mis on AS Kunda Trans omanduses ja mida kasutatakse kaupade-toorme transpordiks. Üldplaneeringu raames kaalutakse täiendava raudteetrassi rajamise vajadusi ja võimalusi Kunda sadamani.

2.2.5. AJALOOLINE JA KULTUURILINE KESKKOND

Kultuuriväärtuslikud objektid ja alad

Üldplaneeringu raames on kohane väärtuslike maastike kasutustingimuste ülevaatamine, sh ilusate vaatekohtade ja kaunite teelõikude kajastamine ja kasutustingimuste määramine.

ÜP ja KSH raames täpsustatakse pärandkultuuri ja XX sajandi arhitektuuripärandi kaitse- ja kasutamistingimusi.

Miljööväärtuslikud alad on määratud valla territooriumil kehtestatud üldplaneeringutega:

- Aseri valla ja Kunda linna üldplaneering miljööväärtuslikke alasid ei määranud
- Viru-Nigula üldplaneeringuga on määratud erinevad alad, sh hoonekompleksid ja üksikobjektid (nt tuuliku vare).

ÜP ja KSH raames on oluline täpsustada miljööväärtuslike alade käsitlust ja määratavate alade kasutamistingimusi.

2.2.6. LOODUSKESKKOND

Looduskeskkonnast tulenevalt on olulisimad teemad maavarad, põhjavesi ja rannikualad.

Geoloogia ja maavarad

ÜP ja KSH raames on oluline arvestada praeguse ja võimaliku kaevandustegevuse ja selle keskkonnamõjudega (sh tooraine transport). Tulenevalt aluspõhja ja pinnakatte eripärast on oluline pöörata tähelepanu meetmetele, mis tagavad pinnase ja põhjavee/veekogude kaitse.

Põhjavesi

ÜP ja KSH raames pööratakse tähelepanu valla põhjavee kaitstuse tagamisele, vajadusel täpsustatakse ühiskanaliseerimiseks väljaarendamiseks potentsiaalseid alasid.

Meri ja pinnaveekogud

Üldplaneeringuga kavandatavate tegevuste puhul tuleb tähelepanu pöörata pinnase reostuse ja veekaitse teemadele seoses sadama, tööstuse- ja ettevõtluse võimaliku arenguga. Elamu-, tootmis- ja tööstusalade kavandamisel tuleb hinnata, kuidas kavandatakse sademevee ärajuhtimine, veevarustus ja kanalisatsioon.

Üldplaneeringu käigus hinnata mererannikul arendustegevusega kaasnevaid mõjusid. Ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud tehakse nii mere kui teiste veekogude ääres.

Tähelepanu pöörata kallasrajale ligipääsude tagamisele.

ÜP ja KSH raames hinnata võimalusi lokaalsete ülejutusprobleemide vältimiseks.

Roheline võrgustik

Rohelise võrgustiku piire ja kasutustingimusi tuleb üldplaneeringu koostamisel üle vaadata ja vajadusel täpsustada (nt tugialade ja koridoride ruumikujude eristamine, ökosüsteemiteenuste kontseptsiooni rakendamine jms) lähtudes olemasolevast olukorrast ning üldplaneeringuga kavandatavast. Seejuures saab aluseks võtta uue juhendmaterjali „Rohevõrgustiku planeerimisjuhend“, mis annab suuniseid rohevõrgu käsitlemiseks planeeringutes³.

Rohelise võrgustik täpsustamisel pöörata tähelepanu ka linnasisestele struktuuridele Kundas, samuti maakonnapiiriülestele ühendustele.

Kaitstavad loodusobjektid

Üldplaneeringus kavandatava maakasutuse ja seatavate tingimuste osas on vajalik arvestada olemasolevate kaitstavate loodusobjektidega. Läbiviidava KSH protsessi raames hinnatakse üldplaneeringuga kavandatava võimalikku mõju kaitstavatele loodusobjektidele. Mõju hindamises käsitletavat konkreetset objektid selguvad üldplaneeringu tööprotsessi käigus.

Natura 2000 alad

Viru-Nigula valla üldplaneeringu KSH raames hinnatakse võimalikku mõju Natura 2000 võrgustiku aladele esmalt läbi eelhindamise protsessi. Eelhindamise etapis prognoositakse kavandatava tegevuse tõenäolist mõju Natura 2000 aladele, sh vajadusel koosmõjus teiste kavandatavate tegevustega ning hinnatakse, kas on

³ Rohevõrgu planeerimisjuhend

https://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/rohevõrgustiku-planeerimisjuhend_fin.pdf

võimalik objektiivselt järeldada, et ebasoodne mõju on välistatud. Vajadusel/võimalusel liigutakse edasi asjakohase hindamise etappi, seda juhul kui eelhindamise läbiviimise tulemusena selguvad ebasoodsat mõju omavad detailsemad tegevused, mille kohta on piisavalt täpset informatsiooni mõju määratlemiseks ja hindamiseks.

Vääriselupaigad

Vääriselupaikade väärtustamist ja selleks võimalikke meetmeid kaalutakse üldplaneeringu koostamisel.

2.2.7. KESKKONNATERVIS

Heited õhku, välisõhu kvaliteet

Üldplaneeringu ja KSH raames on oluline pöörata tähelepanu tööstuslikele ja soojamajandusega/energeetikaga seotud heiteallikatele.

Radoon

Üldplaneeringu ja KSH raames pööratakse tähelepanu radooniriskile ja selle negatiivse mõju leevendamise võimalustele.

Müra ja vibratsioon

Maakasutuse kavandamisel tuleb tähelepanu pöörata, et oleks tagatud välisõhu kvaliteedi seisund ning hinnata kavandatavate muutustega kaasnevaid keskkonnamõjusid, vajadusel välja tuua sobivad keskkonnameetmed.

Jäätmed

Tööstuslike jt jäätmekäitluskohtade puhul on oluline tagada nende keskkonnaohutus.

Üldplaneeringu täpsusastmes on eelkõige tarvis tähelepanu pöörata jäätmejaamade toimimisele ja biojäätmete (aia- ja haljasala jt biolagunevad jäätmed) eraldi kogumiseks kompostimisväljakute kavandamisele.

2.3. STRATEEGILISE PLANEERIMISDOKUMENDI ELLUVIIMISEGA EELDATAVALT KAASNEV KESKKONNAMÕJU

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel vaadeldakse üldplaneeringu elluviimisega kaasnevaid mõjusid looduskeskkonnale, inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale ning kultuuripärandile. Väljakujunenud tavapraktika, mida toetab direktiiv ja Eesti õigusaktid, on pigem looduskeskkonna-keskne lähenemine. Planeeringute elluviimisel on aga olulised ka sotsiaal-kultuurilisele ja majanduslikule keskkonnale avalduvad mõjud. Kui soovitakse, et KSH käsitleks traditsiooniliselt hinnatavatele valdkondadele ja olulistele mõjudele täiendavalt **asjakohaseid** majanduslikke, kultuurilisi, sotsiaalseid või looduskeskkondlikke **mõjusid**, siis tuleb vastavat vajadust ja hindamise ulatust välja selgitada KSH VTK etapis, kaasates erinevaid asjaomaseid asutusi ja huvigruppe.

Keskkonnamõjude laiapõhjalise ehk asjakohase mõjude hindamise kaasabil on eesmärgiks jõuda strateegilise arengudokumentini, mis arvestab Eestis aset leidvate ühiskondlike protsessidega, samuti Viru-Nigula valla, Lääne-Viru maakonna ja Eesti Vabariigi strateegiliste arengudokumentidega.

Kui planeerimismenetluses ilmneb mõni täiendav asjakohane mõju, mida nimetatud mõjude hindamine ei kata, tuleb läbi viia vastava valdkonna asjakohase mõju hindamine, et tagada tasakaalustatud planeerimislahenduse väljatöötamine.

Üldplaneeringu elluviimisega kaasneb eeldatavasti positiivne mõju sotsiaalsele, majanduslikule ja looduskeskkonnale, mis on iseloomult pikaajaline ja kaudne.

Üldplaneeringu ja KSH integreeritud protsessi käigus kujundatakse alternatiivsed planeeringulahendused ning nende seast valitakse sobivaim lahendus. Alternatiivide täpne sisu selgub protsessi käigus.

Planeeringulahenduse väljatöötamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine on omavahel tihedalt seotud ning paralleelselt kulgevad protsessid. Hindamise käigus täpsustatakse planeeringulahenduse võimaliku mõju iseloomu ja ulatust olulisemate üldplaneeringu eesmärkidega seonduvate keskkonnakomponentide lõikes. KSH käigus vaadeldakse üldplaneeringu lahenduse elluviimisega kaasnevaid mõjutusi:

- looduskeskkonnale, sh põhja- ja pinnavesi, väärtuslikud põllumajandusmaad, roheline võrgustik, loodusväärtuslikud alad ja objektid;
- tehiskeskkonnale, sh tehniline taristu, liikluskorraldus, jäätmemajandus, riigikaitselised vajadused;
- sotsiaalmajanduslikule keskkonnale, sh ettevõtluskeskkonnale, teenuste ja töökohtade kättesaadavusele ja inimese tervisele (müra, välisõhu kvaliteedi jm raames);
- ajaloolis-kultuurilisele keskkonnale, sh erinevatele kultuuriväärtuslikele objektide ja aladele.

KSH aruandes kirjeldatakse keskkonnale avaldatava otsese ja kaudse, negatiivse ja positiivse mõju iseloomu, suurust, ulatust, esinemise tõenäosust ja kestvust. Hindamise tulemusena tehakse ettepanekud ebasoodsa mõju vältimiseks ja/või keskkonnameetmete kasutamiseks kavandatava tegevuse elluviimisel. Hindamisel arvestatakse väljastpoolt planeeringuala tulenevate oluliste mõjudega ning mõjude kumuleerimisega.

Töö käigus täpsustatakse ka piiriülese mõju esinemise võimalikkus, hetkeseisuga piiriülese mõju avaldumist ette näha ei ole.

Mõjude hindamisel lähtutakse nii keskkonnakomponendi kesksest lähenemisest (üldplaneeringu mõju keskkonnale) kui ka hinnatakse keskkonnast enesest tulenevaid mõjusid. Mõjude hindamise lähtekohaks on üldplaneeringu kui strateegilise ruumilise arengudokumendi iseloom – mõjude hindamisel püsitakse üldplaneeringu täpsusastmes ja keskendutakse teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida ning mis on konkreetse planeeringulahenduse puhul olulised.

Hindamisel kasutatakse keskkonnamõju strateegilise hindamise üldtunnustatud meetodikat, valides ning täpsustades töö käigus sobivaimad hindamismeetodeid vastavalt vajadusele. Eeldatavalt kasutatakse valdavalt kvalitatiivseid hindamismeetodeid (ekspertarvamused, konsultatsioonid jms), vajadusel kasutatakse ka hindamismaatrikseid, võtmetegurite kaalumist, vastavusanalüüse jne.

Objektipõhist hindamist, tulenevalt üldplaneeringu kui strateegilise arengudokumendi iseloomust, ei teostata. Samadel põhjustel ei kavandata KSH käigus ulatuslikke välitöid.

KSH ja üldplaneeringu koostamise käigus toimub planeeringualaga tutvumine, viiakse läbi tööseminare ning kasutatakse olemasolevaid planeeringute, uuringute, riiklike ja maakondlike sektorarengukavade ja muude allikate materjale. Töö teostamisel tehakse koostööd vallavalitsuse ametnike, kohalike elanike, planeerimisdokumendi koostajate ja keskkonnaekspertide vahel. Töö koostamisel võetakse arvesse avalikkuse ettepanekud ning tuuakse välja nendega arvestamise või mitteamvestamise põhjendused.

3. ÜLDPLANEERINGU JA KSH PROTSESS

3.1. KOOSTÖÖ JA KAASAMINE NING AJAKAVA

Üldplaneeringu ja KSH protsessi kaasatavad osapooled, kaasamise viisid ja ajakava on toodud Viru-Nigula valla üldplaneeringu lähteseisukohtade dokumendis (ptk 3.1. ja 3.2).

3.2. STRATEEGILISE PLANEERIMISDOKUMENDI KOOSTAJA ANDMED JA KSH VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUSE KOOSTANUD EKSPERDID

Üldplaneeringu koostamise korraldaja on:

Viru-Nigula vallavalitsus

Kasemäe 19, 44107 Kunda

Tel 325 5960, e-post vallavalitsus@viru-nigula.ee

Juhtrühma moodustavad:

Raido Tetto, majandusvaldkonna juht, tel 325 5968, 503 2591, e-post

raido.tetto@viru-nigula.ee

Marit Laast, planeerimis- ja maakorraldusspetsialist, tel 322 9631, e-post
marit.laast@viru-nigula.ee

Heiko Källo, keskkonnapetsialist, tel 325 5967, 5374 1160, e-post
heiko.kallo@viru-nigula.ee

Eve Ojala-Bakradze, arendusjuht, tel 325 5963, e-post eve.ojala-bakradze@viru-nigula.ee

Kristi Jõemets, ehitusspetsialist, tel 5305 9960, e-post kristi.joemets@viru-nigula.ee

Juhtrühma kuuluvad ka Viru-Nigula Vallavolikogu majanduskomisjoni ja arengukomisjoni liikmed (täpsustamisel).

Vajadusel kaasatakse juhtrühma ka teisi spetsialiste ja eksperte.

KSH väljatöötamise kavatsuse koostaja on:

Hendrikson&Ko OÜ

Raekoja plats 8 , 51004 Tartu

Tel 740 9800, e-post: hendrikson@hendrikson.ee

Töörühma moodustavad:

planeerija/KSH juhtekspert, üldplaneeringu osakonna juhataja	Pille Metspalu
projektijuht, sotsiaalmajanduslikud mõjud	Ann Ideon
looduskeskkonna ekspert, välisõhk, ohtlikud ettevõtted	Juhan Ruut
looduskeskkonna spetsialist, taimeistik ja loomastik	Kaile Peet
looduskeskkonna spetsialist, müra	Veiko Kärbla
looduskeskkonna spetsialist, põhja- ja pinnavesi	Ethel Simmul
looduskeskkonna spetsialist, geoloogia	Epp Zirk

KSH juhtekspert Pille Metspalu omab keskkonnamõju strateegilise hindamise õigust (vastavalt KeHJSe § 34 lg 4), sest:

- on omandanud kõrghariduse inimgeograafias (sh ruumiline planeerimine ja keskkonnakorraldus) Tartu Ülikoolis. Omab teadusmagistri kraadi inimgeograafias;

- omab planeerimis- ja arendusalast kogemust alates aastast 1999, planeeringute keskkonnamõju strateegilise hindamisega tegelenud alates aastast 2005;
- õpingud Tartu Ülikoolis sisaldasid keskkonnamõju hindamisalast koolitust 60 tunni ulatuses ja läbinud KSH juhteksperdi koolituse 60 tunni mahu, tunnistus nr KSH006 (korraldaja KeMÜ);
- on läbinud juhtimisalase koolituse vähemalt 60 tunni mahu ja omab vähemalt kahe projekti juhtimise kogemust;
- ekspert tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seotud õigusakte.

Juhtekspert Pille Metspalu kinnitab, et tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte ning on keskkonnamõju strateegilisel hindamisel erapooletu ja objektiivne.

Üldplaneeringu konsultant ja KSH aruande koostaja on:

Täpsustub hanke läbiviimise järel.

LISA 1. MÕJUTATAVA KESKKONNA ÜLEVAADE

Mõjutatava keskkonnaülevaate koostamisel on toetutud valla arengukava raames 2018. a koostatud valla profiilile, erinevatele avalikele andmekogudele, registritele jms allikatele.

1. PLANEERINGUALA ASUKOHT, ASEND JA PÕHISTRUKTUUR

Joonis 1. Viru-Nigula valla paiknemine

Viru-Nigula (312,58 km², 5843 elanikku⁴) asub Lääne-Viru maakonna põhjaosas Soome lahe ääres, piirnedes Haljala, Rakvere, Vinni ja Lüganuse vallaga. Valla suuremateks keskusteks on Kunda linn ning Viru-Nigula ja Aseri alevikud, kus elab kokku ca 76% valla elanikest.

Kunda linn on Lääne-Virumaa kontekstis oluliseks tööstus- ja logistikalinnaks (tsemenditootmine, Kunda sadam), samuti valla põhiliseks teenuskeskuseks ja töökohtade pakkujaks. Viru-Nigula ja Aseri alevik toimivad piirkondlike väiksemate keskustena.

⁴ Allikas: Statistikaamet

Valda läbib olulise transpordikoridorina põhimaantee nr 1 Tallinn-Narva, valla territooriumil on võimalik ka trassikoridori muutumine ja sellest tulenevad võimalikud funktsionaalsed muutused.

2. SOTSIAALNE KESKKOND

2.1. RAHVASTIK JA ASUSTUS

Viru-Nigula valla rahvaarv oli Statistikaameti andmetel 1.01.2018 seisuga 5843 inimest⁵.

Valla rahvastik on kahanev – vähenev ja vananev. Perioodil 2008-2018 vähenes rahvastik Viru-Nigula vallas 1351 inimese ehk 18,4% võrra. Piirkondlikult on kahanemine toimunud ka erineva kiirusega: Aseri on kahanenud kiiremini kui Kunda ja Viru-Nigula vallaosad. Rahvastiku kahanemine antud perioodil on tingitud negatiivsest loomulikust iibest, samuti negatiivsest rändesaldost. Rändesaldo on Kunda ja Viru-Nigula osas samas viimastel aastatel (2016-17) pöördunud positiivseks.

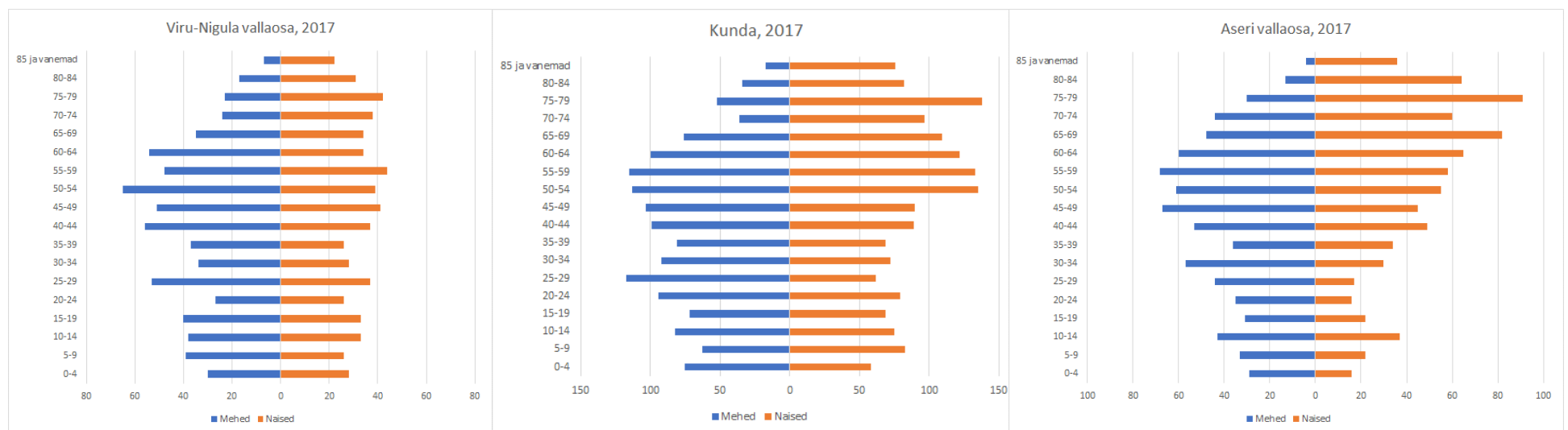
Valla rahvastiku vanusjaotuses on ruumiliselt teatud erinevused (vt joonis 2): vanuspüramiid on ühtlasem Viru-Nigulas: mõnevõrra enam on keskealisi mehi, mis on omane maavaldadale – mehed on elukohaeelistustes püsivamad ja vähem rändealdisid kui naised. Kundas ja Aseris hakkab vanuseline raskuskese koonduma eakate ja eelkõige naiste poole. Vallaosade vanuspüramiididel on ka emakeele (rahvuse) mõõde – REL 2011 andmetel oli Aseri elanikest ~56% vene emakeelega, Kundas vastavalt ~38% ja Viru-Nigulas ~5%. Vananemine on mõnevõrra kiirem ja järsem just vene emakeelega rahvastiku osas: noorte tööealistena sisserännanud jõuavad praegu kõrgesse vanusesse, teisalt on rahvastiku juurdekasv madal, sest sündimuskordajad venekeelse elanikkonna seas pisut madalamad kui eestlaste seas.

Statistikaameti koostatud klasteranalüüsi⁶ põhjal on vallaosade rahvastikuprotsessid mõnevõrra erinevad ja kuuluvad erinevatesse tüüpidesse: Kunda on mitte-ääremaaline, Viru-Nigula riskiga ääremaastuda ja Aseri ääremaaline.

⁵ Allikas: Statistikaamet

⁶ Tammur, A., Tiit, E-M., Rahvastikuproгноos kohaliku omavalitsusüksuste rühmades. Klasteranalüüs. Statistikaamet 2015

Tulevikuproгноos on ebasoodsaim Aseri vallaosa kohta: laste arv on taastootmiseks liiga madal ja tööealisi on vähe, mistõttu vananemine toimubki põhiliselt negatiivse loomuliku iibe tagajärjel. Prognoos hindab perioodi 2015-2030 vähenemiseks - 21,8...-23,2 %. Kahanemist Kunda ja Viru-Nigula osas on hinnatud pisut väiksemaks: -18,4...-19,7%.

Joonis 2. Viru-Nigula valla erinevate osade rahvastiku koosseis seisuga 1.01.2018 (Allikas: Statistikaamet)

2.2. SOTSIAALNE TARISTU

Eelkooliealiste jaoks tegutsevad vallas Kunda, Viru-Nigula ja Aseri lasteaiad. Üldharidust pakuvad kolm kooli – Vasta Kool, Aseri kool⁷ ja Kunda Ühisgümnaasium.

Huvikoolidest tegutsevad Kundas ja Aseris muusikakoolid. Raamatukogud ja noortemajad/-toad asuvad kõigis kolmes suuremas keskuses.

Tegutseb Viru-Nigula Kultuurikeskus, mis koosneb Kunda klubist ning Aseri ja Viru-Nigula rahvamajadest. Kundas asub tsemendimuuseum ja Viru-Nigulas koduloomuuseum, mis ühendati üheks vallavalitsuse hallatavaks asutuseks Viru-Nigula Muuseumid.

Erinevaid treeninguvõimalusi pakuvad valla koolide võimlad, keskuste spordihooned/vabaajakeskused, välipuhkealad ja -rajad. Tegutsevad erinevad spordiklubid: moto- ja autospordi, jooksu- jt klubid. Kunda spordihoones asub ka ujula.

Avaliku teenusena asub Kundas hooldekodu ja päevakeskus, Viru-Nigulas sotsiaalmajutusüksus. Lisaks tegutseb Aseris MTÜ Lille Turvakodu, Kundas eakate kodu West-Wind ja Villa Alfred. Psüühilise erivajaduse erihoolekannet pakub AS Hoolekandeteenused.

Perearsti vastuvõttud toimuvad kõigis kolmes keskuses. Kundas asub ka eraldi tervisekeskus (sh hambaravi). Kundas paikneb Karell Kiirabi AS kiirabibrigaad. Raviteenused on kättesaadavad ka Rakveres. Apteegid asuvad Kundas ja Aseris.

3. ETTEVÕTLUSKESKKOND

3.1. ETTEVÕTETE PROFIIL

Valla ettevõtluse raskuskese koondub Kunda linna, tootmistöökohti on ka Viru-Nigula ja Aseri alevikes.

Arengukava raames koostatud valla profiil toob välja, et 2018. a alguses oli vallas registreeritud 586 ettevõtet, millest 95% on alla kümne töötajaga väike-ettevõtted. Statistikaameti andmetele tuginedes on vallas 10-49 töötajaga ettevõtteid kümme ja

⁷ Aseri ja Vasta koolid tegutsevad kool-lasteaiana.

enam kui 50 töötajaga neli: AS Kunda Nordic Tsement, AS Estonian Cell, AS Lajos asuvad Kunda linnas ja Wienerberger AS Aseris. AS Kunda sadam kuulub kontserni Baltic Maritime Logistics Group. Valla profiil toob samuti välja, et lisaks tegutsevad Kunda linna territooriumil ja lähipiirkonnas suurettevõtete filiaalid (enamik neist puidufirmad) peakontoritega välismaal ja mujal Eestis.

Viru-Nigula aleviku (lähiala) suurimateks tööandjateks on Viru-Nigula Saeveski AS ja Flexa Eesti AS. Rannu külla kavandatakse 2019. a käivituvat saetööstust.

Statistikaameti 2017. a andmetel tegutses enim valla ettevõtteid põllumajanduses-metsamajanduses (19%), nii töötlevas tööstuses kui ka veonduses 11%, ehituses 9%, hulgi- ja jaekaubanduses 14%.

4. TEHNILINE TARISTU JA TEED

4.1. ÜHISVEE- JA KANALISATSIOONIVÕRK

Viru-Nigula valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni võrgustiku rajamise ja rekonstrueerimise aluseks on ühinemiseelsete omavalitsuste ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavad jt. Põhilisteks arengusuundadeks on olemasolevate süsteemide renoveerimine ning vajadusel laiendamine.

Kunda linnas on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise aluseks arengukava aastateks 2017-2033. Ühisveevärgiga on Kundas ühendatud ~98% elanikest, ühiskanalisatsiooniga 90%. Ühiskanalisatsiooniga on liitumata peamiselt Sadama tee ja Lontova piirkonna elanikud.

ÜVK-ga kavandatakse ühiskanalisatsiooniga liitumise võimalus kõigile Kunda linna reoveekogumisala elanikele, arendatakse välja lahkvoolne kanalisatsioon Jaama, Koidu tänaval, Rakvere mnt-l ning Selja teel, ühendatakse ühiskanalisatsiooniga Lontova ja Sadama tee piirkond ning rekonstrueeritakse enamik linna amortiseerunud ühisveevärgi ning -kanalisatsioonitorustikest.

Sademeveekanaliseerimise on linnas võrdlemisi vähe (2,2 km Võidu, Jaama, Kalevi ja Lasteaia tänavate piirkonnas). Sademeveesüsteemid on amortiseerunud ja ei suuda sademevett piisavalt vastu võtta/ära juhtida. Uus süsteem on rajatud Selja tee - Rakvere mnt remondi käigus.

Kundas kuulub olmevee- ja reovee kanalisatsioon OÜ-le Kunda Vesi, sademevee kanalisatsioon kuulub vallale.

Viru-Nigula vallaosas on ühisveevarustus Viru-Nigula alevikus, Vasta ja Pada külas (ühised puurkaevpumplad). Ühiskanalisatsioonisüsteem on olemas Viru-Nigula alevikus (renoveeritud 2012) ja Pada külas. “Viru-Nigula valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava aastateks 2013-2025” toob välja eelolevate aastate investeeringuvajadused.

Aseri vallaosas on Aseris ja Rannu külas (sh Kõrtsialuse küla) tagatud veevarustus ning reovee kogumine Aseri alevikus asuvasse puhastusseadmesse. Kestla külas on ühisveevärk. Aseri valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavas aastateks 2013-2025 ei planeerita suuremahulisi investeeringuid vee- ja kanalisatsiooni taristusse. Aseri valla arengukavas 2016-2022 nähakse ette vee- ja kanalisatsioonitorustike laiendamist endiste aiandusühistute aladele.

Valla ühise ÜVK arengukava koostamist lähiajal ette ei nähta, olemasolevaid süsteeme arendatakse edasi eraldisesivate arengukavade kaudu.

Hajaasustuses toimivad lokaalsed lahendused nii veevarustuses kui reovee käitlemisel. Hajaasustuses jääb veevarustus toimima tuginedes individuaalsetele salv- või puurkaevudele. Reoveekäitluseks on hajaasustuses erinevaid võimalusi: immutamine, omapuhasti rajamine või reovee kogumismahuti paigutamine.

Reoveekogumisalad on vallas määratud Kunda linnas, Viru-Nigula ja Aseri alevikes ning Vasta külas.

Kunda linnas on ÜVK arengukava andmetel kokku 21 hüdranti (2016. a seisuga), teatud hüdrantitüüpide puhul on veevarustusega olnud probleeme. Teadaolevalt on hiljem linnas täiendavaid hüdrante rajatud. Lisaks on Kunda linnas tuletõrjevett võimalik võtta neljast reservuaarist, vajadusel saab vett kätte ka sadamast ja Lontova silla juurest.

Viru-Nigula vallaosas on kolm tuletõrje veevõtukohta: katlamaja juures, endise vallamaja juures ja OÜ Veduk territooriumil.

4.2. SOOJUSVARUSTUS

Kaugküttesüsteemid on välja arendatud Kundas, Viru-Nigulas ja Aseris. Süsteemide põhiliseks arengusuunaks on torustike ja katlamajade renoveerimine, ka sobivamale küttele ülemineks.

Kunda linnas moodustab kaugküttesüsteemi kaks katlamaja ja ligi 7 km pikkune torustik. Kaugküttesüsteemi kuuluvad kõik linna allasutused. Eraldi gaasiküttega katlamajad on Kunda tsemendimuuseumis ja Kunda klubis. Kunda linna soojavarustuse edasist arengut suunab “Kunda linna kaugküttepiirkonna soojusmajanduse arengukava 2015-2025”.

Viru-Nigula alevikus on kaugküttesüsteemiga ühendatud elamud ja ühiskondlikud hooned. Soojatrasse on rekonstrueeritud 2013. a, hetkel toimub katlamajas kütmine saepuru baasil (võimalik ülemineks hakkepuidule). Eraldi keskküttekatlamaja (pelletid ja kergkütteõli) teenindab Vasta kooli hooneid. Algatatud on valdkondliku arengukava koostamine.

Aseri alevikus on olemasoleva kaugküttevõrgu kogupikkus 2,6 km, kaugküttevõrgu peatrasse renoveeriti 2010. aastal. Aseri kaugküttepiirkonna kaugküttevõrk vajab täiendavaid investeeringuid kateldesse ja trasside renoveerimisse. Soojusmajanduse arenguvajadusi ja -võimalusi käsitletakse valdkondlikus arengukavas “Aseri valla soojusmajanduse arengukava aastateks 2016-2026”.

Valla territooriumil tegutsevatel asutustel ja ettevõtetel on oma katlad, kütteks kasutatakse saepuru ja hakkepuitu. Üksikud ettevõtted kasutavad tootmisruumide kütteks ka puidukütte katlaid.

Hajaasustuses on valla soojamajandus lahendatud lokaalküttega. **Soojamajanduse väljaarendamine toimub vastavalt arengukavadele. Olulisi muudatusi üldplaneering soojamajanduse arendamisel ei kavanda.**

4.3. TEEDEVÕRK

Viru-Nigula valla teede kogupikkus on 384 km. Valla teid on nendest 142,5 km ja tänavaid 14,8 km (sh Aseri alevikus 9,3 km, Viru-Nigula alevikus 5,5 km).

Enamik valla teedest on kruusakattega. Kohalike teede seisund on rahuldav, valdav osa kruusateid vajavad remonti.

Kunda linnas on teede kogupikkus on 32,7 km, neist suurem osa asfalteeritud ja valgustatud. Nii tänavad kui tänavavalgustus vajavad remonti. Kõnniteedega tänavate pikkus on 11,7 km, jalg- ja jalgrattateede pikkuseks on 4 km. Linna piiridesse jääb neli silda.

Riigimaanteedest asuvad vallas:

Põhimaantee:

- nr 1 Tallinn - Narva

Tugimaantee:

- nr 20 Põdruse – Kunda – Pada

Kõrvalmaanteed:

- nr 18104 Mõntsi tee
- nr 17117 Pada – Sonda
- nr 17157 Kunda mõis – Sämi
- nr 17158 Kunda - Malla – Ojaküla
- nr 17159 Unukse – Mahu
- nr 17160 Viru-Nigula – Aseri
- nr 17166 Haljala – Karepa
- nr 17170 Võle – Vainupea – Kunda
- nr 17172 Kunda – Selja

Põhimaantee nr 1 Tallinn-Narva on nii Lääne-Viru kui Ida-Viru maakonnaplaneeringus 2030+ välja toodud kui muudetava trassikoridoriga maantee. Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+ toob eelkõige välja vajaduse õgvendada maanteed Padaoru piirkonnas. Maakonnaplaneering võimalikku uut trassikoridori ei esita.

4.4. RAUDTEE

Valda läbib Rakvere-Kunda kaubaraudtee (19 km), mis on AS Kunda Trans omanduses ja mida kasutatakse kaupade-toorme transpordiks.

5. AJALOOLINE JA KULTUURILINE KESKKOND

5.1. VIRU-NIGULA VALLA AJALOOLINE KUJUNEMINE JA ASUSTUS

Praegune Viru-Nigula vald moodustus 2017. a ühinemise järel Kunda linnast ning Viru-Nigula ja Aseri vallast. Valla suuremateks keskusteks on vallasisene linn Kunda, Viru-Nigula ja Aseri alevikud, hajaasustus jaguneb 43 külaks.

Esimesed arheoloogilised leiud pärinevad Viru-Nigula vallas mesoliitikumist – Kunda Lammasmäe leiud annavad nime Kunda kultuurile.

Muinasaja asustusest annavad märku mitmed linnusekohad (Koila linnamägi, Keldrimägi) ja asulakohad, samuti kalmed, ohvrikivid jt arheoloogilised leiud.

Keskajal rajati mitmed mõisad, praegu asuvad vallas Kalvi, Koogu, Kunda, Malla, Pada, Samma, Selja, Varudi ja Vasta rüütlimõisahooned /-kompleksid, Viru-Nigula kirikumõis; vallas asusid ka Aseri, Tüükri ja Unukse kõrvalmõisad. Mõisahoonete seisukord on erinev.

Viru-Nigula tööstuslike asulate areng oli seotud tooraine (nt pangaalustes maardlates leiduv sinisavi) ja asukoha eelistega. Kundas rajati üks Venemaa esimesi tsemenditehaseid 1870. aastal. 1905 valmis Rakvere-Kunda raudtee ja võeti kasutusele Kunda raudteejaam. II maailmasõja järgsel perioodil laienes linn tööstuslinnana: ehitati elamuid ja teenindavaid asutusi.

Aseri aleviku areng on eelkõige seotud Aseri tsemenditehase rajamisega 1899, seejärel 1922. a tellisetehase rajamisega. II maailmasõja järgsel perioodil omandas Aseri elamute ja teenindushoonete rajamisega väikelinnalise ilme.

Viru-Nigula alevik on tekkinud Mahu (Viru-Nigula) kihelkonnakeskuse ümber. Viru-Nigula kiriku vanemad osad pärinevad eeldatavalt 13. sajandist, kirikut on mitmel korral üles ehitatud.

Valla rannikualad on ajalooliselt olnud seotud kalapüügi ja rannakaubandusega, oluline on olnud Soome seos: kaubavahetus, tööalane (soome sulased), kultuurilised seosed. Soome kaubavahetusest – sõbrakaubandusest – kasvas hiljem välja ka piiritusevedu. Täna hoitakse traditsioone Sõbralaadaga, mis üle kahe aasta toimub Soomes ja Eestis.

5.2. KULTUURIVÄÄRTUSLIKUD OBJEKTID JA ALAD

Viru-Nigula valla kultuuriväärtuslikud objektid ja alad erinevad oma kaitsestaatuselt ning sellest tulenevatest tingimustest.

Muinsuskaitseadusega on vallas kaitstud **374 muinsuskaitseobjekti**. Viru-Nigula vallas asuvad järgmised kinnismälestised⁸:

- 7 ajaloomälestist (sh kalmistud, (ühis)hauad, mälestussambad).
- 277 arheoloogiamälestist (linnused, asulakohad, kalmed, kultusekivid jt)
- 87 ehitismälestist (sh tsemenditehaste hooned-rajatised, pastoraadi- ja mõisahooned)
- 5 kunstimälestist (hauaristid)

Lääne-Viru ja Ida-Viru maakonnaplaneeringud 2030+ on määranud **väärtuslikud maastikud** ning maastike kasutustingimused. Viru-Nigula valla väärtuslikeks maastikeks on maakonnaplaneeringuga määratud maakonna I klassi väärtuslikud maastikud:

- Letipea-Mahu
- Malla-Iila-Kutsala-Padaorg
- Vainupea-Rutja-Karepa-Toolse-Kunda rannik

II tähtsusklassi (maakondliku tähtsusega) maastikuks on määratud Kiviküla.

Ida-Viru maakonnaplaneering määrab Aseri vallaosas Kalvi, Rannu ja Lüganuse-Purtse väärtuslikud maastikud.

Väärtustamist vajavateks objektideks on vallas **pärandkultuuriobjektid ja XX sajandi kultuuriväärtuslikud objektid**, mille kasutamistingimused määratakse üldplaneeringuga. Vajadusel tehakse ettepanek ka objektide kaitse alla võtmiseks.

Pärandkultuuri objektideks on eelmiste põlvkondade elamisviisist jäänud nähtavad kultuuriväärtuslikud objektid maastikus. Viru-Nigula vallas on sellisteks kohtadeks nt põlised talukohad, metsavahikordonid, turbaaugud ja paemurrud, mõisa- ja

⁸ Üldplaneeringu täpsusastmes ei käsitleta vallasmälestisi.

taluhooned (meiereid, magasiadid, sepikojad, võrgukuurid), piirikupitsad; samas ka militaarajalooga seotud objektid nagu raketibaas, helgiheitja, vangilaagrite asukohad jt.

XX sajandi kultuuripärandi objekte on vallas üheksa – nendeks on valdavalt tsaariaegsed hooned, aga ka nõukogude ja vabariigiaegsed hooned⁹:

- Kunda-Malla vallamaja
- Kalvi vallamaja
- Viru-Nigula kihelkonnakool
- Lontova sadama hoonestus
- Kivitee Viru-Nigula kalmistu ees
- Kunda raudteejaam
- Elamu (Lasteaia 2)
- Veetorn-elamu (Kasemäe 17)
- EELK Kunda Kolmekuninga kirik

Miljööväärtuslikud alad on määratud kehtestatud üldplaneeringutega.

- Aseri valla ja Kunda linna üldplaneering miljööväärtuslikke alasid ei määranud
- Viru-Nigula üldplaneeringuga on määratud erinevad alad, sh hoonekompleksid ja üksikobjektid (nt tuuliku vare).

6. LOODUSKESKKOND

6.1. GEOLOOGIA JA MAAVARAD

Viru-Nigula vald jääb valdavalt Kesk- ja Ülem-Ordoviitsiumi lubjakivide avamusalale. Valla põhjaosas kulgeb Põhja-Eesti klint, kus paljanduvad Kesk-Ordoviitsiumi kivimid, klindi alumises osas ja klindi all ka Kambriumi ladestu kivimid (liivakivid, aleuroliidid, sinisavid).

⁹ Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register, XX sajandi arhitektuuri alamregister

Aluspõhja lõikavad mitmed põhja-lõuna suunalised mattunud orud (nt Kunda ja Pada ürgorg). Hilisema maakerke tõttu on moodustunud mitmed rannikul kulgevad klindiasangud, mis kohati on mattunud kvaternaarisetete alla.

Pinnakatte paksus varieerub piirkonniti – kõige õhem on see klindiplatoodel (Malla klindiplateo, Kalvi klindisaar 20-40 cm), paksem mattunud orgudes ja klindieelsel madalikul (kuni ca 30 m). Pinnakattes levivad valdavalt erinevad glatsiolimnilised liivad, rannikumadalikul (nt Letipea poolsaarel) ka liivased-kruusased Limneamere setted. Laiguti leidub turvast, moreeni ja glatsiofluviaalse tekkega purdseteid (kruus, liiv, aleuriit, savi jms).

Maastikuliselt jääb Viru-Nigula vald suures osas Viru lavamaale ja Soome lahe rannikumadalikule. Lavamaa alvaritele on iseloomulikuks õhukeste karbonaatsete muldade ning kaltsifiilsete taimekoosluste ülekaal.

Rannikumadaliku laius on vallas ebaühtlane – laiem on see Letipea poolsaarel, kitsam Aseri piirkonnas, kus klint jookseb piki rannikut kuni ca 50 m kõrgusel merepinnast. Rohkesti on rannaastanguid, rannavalle ja luiteid. Kitsaste sooribadega üksteisest eraldatud rannavallistikud moodustavad sageli omapäraseid viirulisi maastikke, näiteks Letipea poolsaarel. Põhja-Eesti klindi ja rannikumadaliku kokkupuutekohale on kuhjunud ulatuslikud rusukalded, mis loovad erilised tingimused liigirikka pangametsa kasvuks.

Maavarad

Maa-ameti kaardirakenduse ja Eesti maavarade 2017. aasta koondbilansi¹⁰ andmetel jäävad Viru-Nigula valda osaliselt või tervikuna järgmised maardlad:

Kruusamaardla

- Kõrtsi (reg kaart 779) - pindala 6,36 ha;

Liivamaardlad

- Toolse (reg kaart 809) - pindala 50,33 ha;
- Letipea (reg kaart 928) - pindala 133,16 ha;
- Rihila (reg kaart 372) - pindala 27,31 ha;
- Voorse (reg kaart 330) - pindala 0,89 ha;

Lubjakivimaardlad

¹⁰ https://geoportaal.maaamet.ee/docs/geoloogia/koondbilanss_2017.pdf?t=20180627085517

- Kunda (reg kaart 18) - pindala 2426,88 ha;
- Rannu (reg kaart 472) - pindala 171,47 ha;
- Suurkõrtsi (reg kaart 808) - pindala 33,06 ha;

Turbamaardlad

- Varudi (reg kaart 258) - pindala 938,63 ha;
- Selja (reg kaart 355) - pindala 200,9 ha;
- Rannu (Kestla) (reg kaart 540) - pindala 434,68 ha;
- Kunda (reg kaart 356) - pindala 285,38 ha;
- Sämi (reg kaart 415) - pindala 649,86 ha;
- Kure (reg kaart 524) - pindala 1374,06 ha;
- Mahu (reg kaart 252) - pindala 441,8 ha;

Savimaardlad

- Kunda (reg kaart 21) - pindala 82,69 ha;
- Aseri (reg kaart 152) - pindala 39,19 ha;

Fosforiidimaardlad

- Aseri (reg kaart 191) - pindala 12 205,67 ha;
- Toolse (reg kaart 193) - pindala 10 109,52 ha;

Põlevkivimaardlad

- Eesti; Pada uuringuväli (reg kaart 4) - pindala 3037,67,52 ha;
- Eesti; Uljaste uuringuväli (reg kaart 31) - pindala 2560,41ha.

Viru-Nigula vallas on maavara kaevandamisload (Keskkonnaregistri 14.02.2019 seisuga) antud Kunda lubjakivimaardla, Kunda ja Aseri savimaardlate, Varudi turbamaardla ning Toolse liivamaardla mäeeraldistel.

Täiendavad kaevandamisloa taotlused on esitatud kaevandamiseks Suurkõrtsi lubjakivimaardlas (menetlus algatatud 28.01.2019), Letipea liivamaardlas ning Varudi turbamaardlas (load kehtivad kuni 16.08.2019 ja 27.03.2038).

Vallas toimuva kaevandamistegevuse kõrval on oluline arvestada ka naabervaldades toimuva kaevandamistegevusega, mis funktsionaalselt on seotud või mõjutab Viru-Nigula valda (nt kaevisse transport Viru-Nigula vallas, AS Kunda Nordic Tsement karjääri laienemine Rakvere vallas, kaevandustegevus Vinni vallas (endine Rägavere vald)).

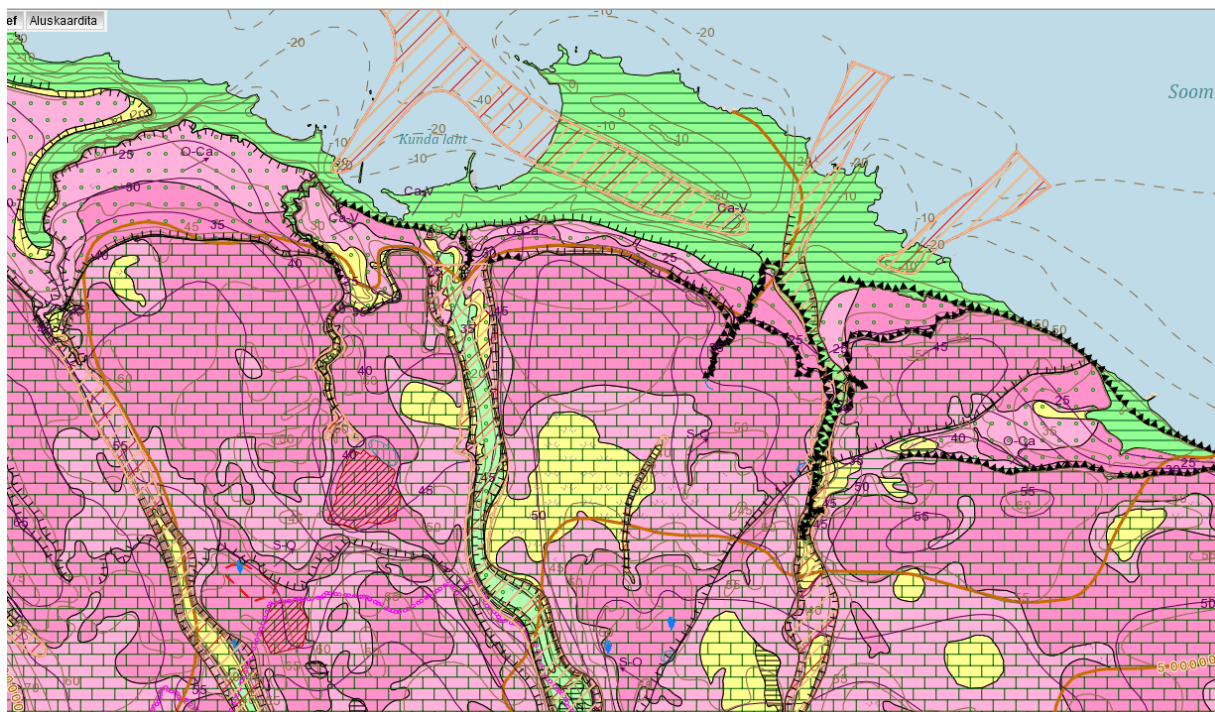
6.2. PÕHJAVESI

Viru-Nigula vallas levivatest veekompleksidest kasutatakse joogiveeks kvaternaari, ordoviitsiumi, ordoviitsium-kambriumi ja kambrium-vendi veekomplekse.

Ühisveevärgis kasutatakse põhiliselt kambriumi-vendi veekompleksi põhjaveekihtide põhjavett, mis on ülalpool lasuvatest paremini kaitstud ja veerikkam. Ülemiste veekomplekside põhjavett kasutavad eelkõige eratarbijad.

Aluspõhjaliste veekomplekside kaitstus on hea rannikumadalikul ja jõeorgudes. Samas jääb valdav osa asustusest pigem nõrgalt kaitstud või kaitsmata põhjaveega aladele – nt Kunda linnas jääb hästi kaitstud rannikumadalikule sadamakompleks, samas valdav osa elupiirkondadest asub nõrgemalt kaitstud klindiplatool. Erandiks on Aseri alevik, kus veekomplekside kaitstus on parem (vt joonis 3).

Põhjaveevaru probleemiks on veetase Aseriaru küla kaevudes, mis sademetevaesel perioodil jäävad kuivaks ning elanikud jäävad ilma veeta.

Joonis 3. Põhjavee kaitstus Viru-Nigula vallas (Allikas: Maa-ameti kaardirakendus)

6.3. MERI JA PINNAVEEKOGUD

Viru-Nigula vald piirneb põhjast **Soome lahega**. Rannikumere moodustab siin valdavalt kuhjetasandik: merepõhi ja rannik on moreensete setete rikas, leidub kivistkülv ja rändrahn. Letipeal asub Eesti suurim maapealne rändrahn (Ehalkivi, ümbermõõt ~50 m). Kohati moodustuvad hoovuste kuhjest liivaseid leetseljaked ja laugemaid madalikke (Kunda laht).

Rannikul moodustuvatest lahtedest on suurim lainetusele võrdlemisi suletud Kunda laht. Lahes on laevateed on Kunda sadamani süvendatud. Letipea poolsaarest ida suunas on rannik enam liigendatud, vahelduvad neemed ja väiksemad lahed. Kalvi piirkonnast algab ida suunas kulgev võrdlemisi sirge pankranniku ala, mida liigendavad vähesel määral sadamakohad ja jõesuudmed.

Valla jõed kuuluvad Ida-Eesti vesikonda. Jõed suubuvad Soome lahte, suurimateks on Kunda, Pada, Toolse ja Erra jõgi. Soome lahe vesikonna jõgedele on omane väike lang jõe ülem- ja keskjooksul ning suur alamjooksul (terrassid, joad, karestikud).

Kunda jõgi (65,9 km, valgla 535,9 km²) saab alguse Pandivere kõrgustikult, kulgedes piki aluspõhjalist ürgorgu mereni. Alamjooksul kulgeb jõgi piki kanjonorgu. Kunda jõgi on peamiselt alamjooksul tugevasti muudetud veekogu, mis on põhjustatud jõe paisutamisest (Kunda HEJ ja tsemenditehase vana pais). Kunda jõgi kuulub lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse.

Toolse jõgi (25,2 km, valgla 84,3 km²) suubub Soome lahte Toolse külas. Jõgi kuulub Ubja-Kohala maantee sillast kuni suubumiseni merre lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse.

Pada jõgi on Sämi–Sonda–Kiviõli maanteest suubumiseni merre samuti arvel lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikana, samuti on elupaigaks määratud Pada jõe lisajõgi Kongla oja.

Jõgede keskkonnaseisund. Keskkonnaagentuuri 2016. a seireandmetele tuginedes on Kunda jõgi valdavalt kesises seisundis, seisundit on heaks hinnatud Kunda linna piires. Kunda jõe seisundit on hinnatud neljas erinevas lõigus, perioodil 2014-2016 on olulist paranemist märgata jõe alamjooksul Kunda alumisest HEJ paisust suudmeni, kus koondseisund on paranenud hinnangust „halb“ hinnanguni „hea“. Antud lõigust ülesvoolu ei ole jõe koondseisundi hinnang muutunud. Keskkonnaagentuuri seireandmetele tuginedes on kesiseks hinnatud ka Toolse jõe seisund. Jõe ökoloogilist seisundit on perioodil 2013-2014 hinnatud heaks, seejärel on seisund 2015. a langenud halvaks ning 2016. a paranenud kesiseks. Keskkonnaagentuur on hinnangus välja toonud ökoloogilise seisundi mittehead näitajad. Kunda jõe puhul on nendeks paisudest põhjustatud kalastiku näitajad, fenoolide sisaldus ja hapnikusisaldus; Toolse jõe puhul on välja toodud baariumi sisaldus ja kalastikunäitajad.¹¹

Kunda ja Toolse jõe seisundit on täiendavalt hinnanud Tallinna Tehnikaülikooli Mäeinstituut (2015-2016. a) ja Eesti Keskkonnauuringute Keskus (2017-2018. a), seirates füüsikalisi-keemilisi komponente. Mõlema uuringu järeldusel ei mõjuta Kunda tsemenditehase oluliselt Kunda jõe veeseisundit.

Tallinna Tehnikaülikooli Mäeinstituudi uuringu koondhinnang on toodud järgnevas tabelis 1., lisaks toob aruanne välja, et Kunda jõe fenoolide sisaldus jäi mõõtmisel alla piirväärtuste. Uuring toob välja, et kuigi üldiselt vastavad näitajad Kunda jões klassile „hea“ ja „väga hea“, jääb lämmastiksisalduse hinnang „kesine“. Seetõttu on ka jõe üldhinnang kokkuvõtvalt „kesine“¹².

Tabel 1. Toolse ja Kunda jõevee hinnang 2015-2016 seire tulemuste põhjal (Allikas: Kunda piirkonna ning Toolse ja Kunda jõevee seire 2015-2016. Tallinna Tehnikaülikooli Mäeinstituut, 2016).

¹¹ <https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/eesmargid-tegevused/vesi/pinnavesi/veekogumite-seisundiinfo>

¹² Veekogu veeklass määratakse halvima kvaliteedinäitaja alusel.

Kvaliteedinäitajad	Heitvesi Toolse jõkke		Kunda jõevee hinnang	
Väljavoolu objektid	Aru-Lõuna k.	Ubja k.	Enne tehist	Pärast tehist
Hapnikutarve (BHT ₅), mg/l	3,28 (k.)	2,83 (h.)	1,98 (h.)	2,2 (h.)
Lämmastiksisaldus (N _{üld}), mg/l	1,36 (v.h.)	1,83 (h.)	3,23 (k.)	3,07 (k.)
Fosforisisaldus (P _{üld}), mg/l	0,03 (v.h.)	0,02 (v.h.)	0,05 (h.)	0,05 (h.)
Ammoonium (NH ₄ ⁺), mg/l	0,04 (v.h.)	0,03 (v.h.)	0,04 (v.h.)	0,03 (v.h.)
pH tihik, lubatud piir, 6–9	7,6	7,8	7,9	7,9

(v.h.) – näitaja seisund „väga hea“, (h.) – näitaja seisund „hea“, (k.) – näitaja seisund „kesine“

Pada jõe seisund on seireperioodil 2013-2016 olnud kesine.

Looduslikke **järv**i on vallas kolm, suurimaks neist on Keskkonnaregistri andmetel Moltja järv (ka Moltina järv, Ulvi laugas) – 3,8 ha. Vallas asub kolm paisjärve – Kunda, Aseri ja Padaoru. Tehisjärvi on üks – Vasta tiik.

Kunda jõel on kavandatud hüdroelektrijaama lammutamist, millega kaoks ka käesolevalt veevõtuks kasutatav paisjärv.

Keskkonnaregistri andmetel asub vallas ka mitmeid **allikaid**.

Üleujutuse ohuga alad. Maa-ameti kaardirakendus vallas üleujutusohuga alasid välja ei too. Lokaalselt on teada regulaarse üleujutuse esinemist Lontova piirkonnas (Kunda jõgi). Üleujutus on viimase kümne aasta jooksul toimunud ka Pada jõel Unukse-Mahu maantee piirkonnas ja Padaorus.

Ehituskeeluvööndi vähendamine. Ehituskeeluvööndi vähendamist kavandatakse mere jt veekogude ääres, konkreetseid alasid selgitatakse välja planeerimisprotsessi käigus.

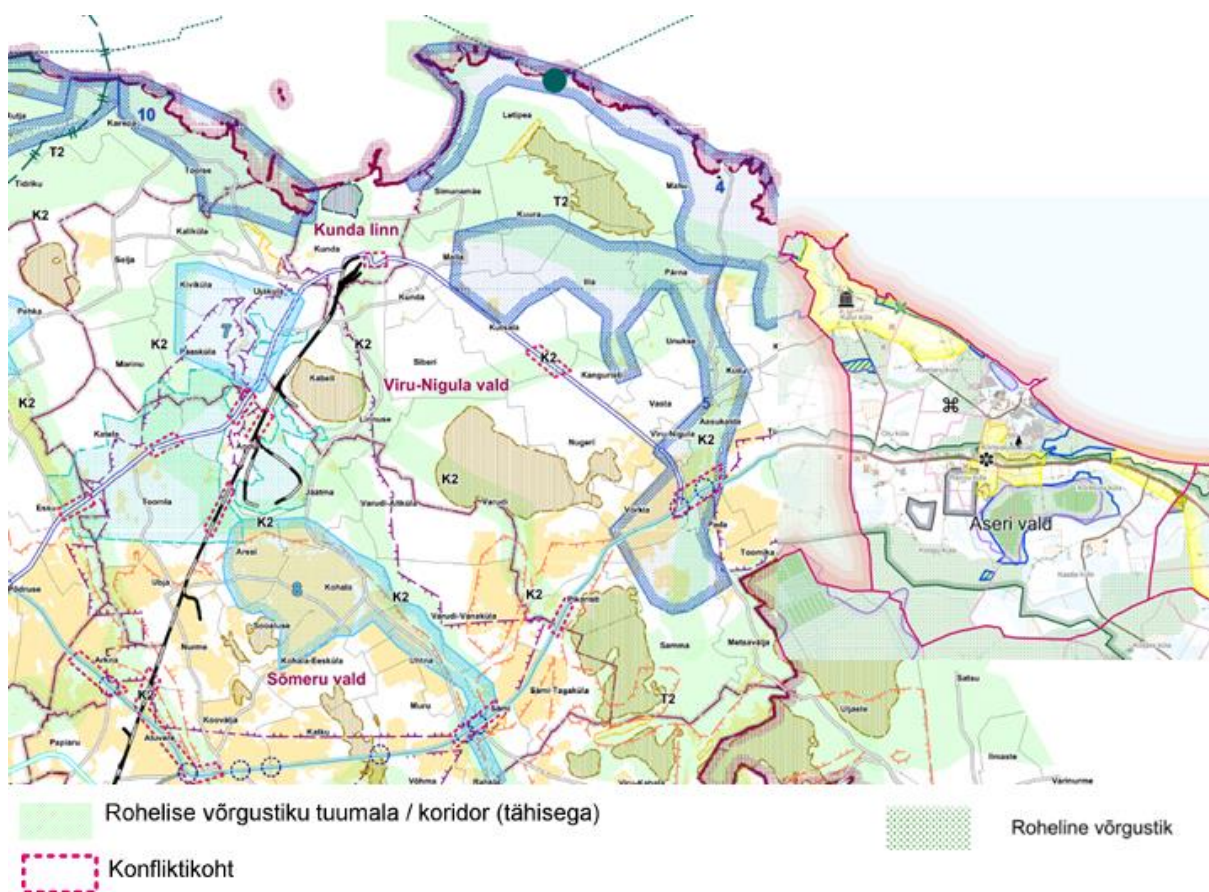
Planeeringu käigus on oluline käsitletakse ka **kallasrajale ligipääsude** tagamist.

6.4. ROHELINE VÕRGUSTIK

Rohelise võrgustiku all peetakse silmas eri tüüpi ökosüsteemide ja maastike säilimist tagavat ning asustuse ja majandustegevuse mõjusid tasakaalustavat looduslikest,

poollooduslikest kooslustest koosnevat süsteemi, mis koosneb tugialadest ja neid ühendavatest rohekoridoridest.

Rohelise võrgustiku käsitlekse aluseks üldplaneeringutes on Lääne-Viru ja Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+. Roheline võrgustik hõlmab vallas suuremaid metsaalasid ja märgalasid. Rohevõrgustiku üheks olulisemaks konfliktobjektiks võib pidada valda ida-lääne suunaliselt läbivat Tallinn-Narva põhimaanteed, kus liiklussagedused ületavad 4000 sõidukit ööpäevas, samuti teisi maanteid. Roheline võrgustik ja konfliktkohad maantee ja raudteega on toodud välja allpool ka joonisel 4.

Joonis 4. Roheline võrgustik vastavalt Lääne-Viru ja Ida-Viru maakonnaplaneeringule 2030+ (väljavõtteid maakonnaplaneeringutest).

6.5. KAITSTAVAD LOODUSOBJEKTID

Kaitstavad loodusobjektid on vastavalt looduskaitseseadusele kaitsealad; hoiualad; kaitsealused liigid ja kivistised; püsielupaigad; kaitstavad looduse üksikobjektid ja kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid. Viru-Nigula valla territooriumil on esindatud kõik erinevad kaitstavate loodusobjektide tüübid, v.a kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavaid objektid ja kaitstavad kivistised.

Kaitsealasid leidub Viru-Nigula vallas kokku 12. Vallas on kokku viis hoiuala ja viis kaitstavat üksikobjekti, milleks on puud ja rändrahnud. Osaliselt või kogu ulatuses Viru-Nigula valla territooriumile jäävad kaitsealad, hoiualad ja üksikobjektid on järgmised:

Kaitsealad	Hoiualad	Üksikobjektid
Aseri maastikukaitseala	Arupealse hoiuala	Ehalkivi; Ehakivi; Linnukivi; Veljastekivi
Kalvi mõisa park	Kalvi hoiuala	Pada oru määnd (Vanaveski määnd)
Kunda linnapark	Kunda jõe hoiuala	Padaoru määnd (Peetri määnd; Ulmi määnd)
Kunda põlispuud	Pada jõe hoiuala (Ida-Viru)	Selja küla rahnud (4)
Letipea maastikukaitseala	Pada jõe hoiuala (Lääne-Viru)	Tagaküla suurkivi
Mahu-Rannametsa looduskaitseala		
Malla mõisa park		
Pada park		
Padaoru maastikukaitseala		
Sämi maastikukaitseala		
Toolse looduskaitseala		
Vasta mõisa park		

Kaitstavatest liikidest on Viru-Nigula vallas registreeritud 154 leiukohta, nendest viis on I kaitsekategooria leiukohad (loomaliigid), 36 on II kaitsekategooria

leiukohad ja 113 on III kategooria leiukohad (nii looma- kui taimeliigid). Moodustatud on neli erinevat püsielupaika kolme erineva liigi elupaikade kaitseks.

Keskkonnaregistri andmetel¹³ ei ole vallas kavandatavaid kaitsealasid.

6.5. NATURA 2000 ALAD

Lisaks siseriiklikult kaitstavatele loodusobjektidele on Viru-Nigula vallas ka rahvusvahelisse kaitsealade võrgustikku kuuluvaid Natura 2000 alasid.

Täielikult või osaliselt jääb Viru-Nigula valla territooriumile Natura 2000 võrgustiku seitse loodusala ning üks linnuala:

- Toolse linnuala
- Toolse loodusala
- Aseri loodusala
- Letipea loodusala
- Mahu-Rannametsa loodusala
- Padaoru loodusala
- Sirtsu loodusala
- Sämi loodusala

6.6. VÄÄRISELUPAIGAD

Väärtustamist vajavateks loodusobjektideks on vääriselupaigad: alad, kus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemise tõenäosus on suur. Keskkonnaministri käskkirja alusel on kaitstud vääriselupaigad, mis asuvad riigimetsas; erametsas toimub vääriselupaikade kaitse vastavalt omaniku soovile.

Viru-Nigula vallas on Keskkonnaregistri andmetel 52 vääriselupaika: nt pankrannikule omased pangametsad, laialehised metsad, sanglepikud, haavikud jt.

¹³ Seisuga oktoober 2018

7. KESKKONNATERVIS

7.1. HEITED ÕHKU, VÄLISÕHU KVALITEET

Viru-Nigula valla territooriumil on peamisteks välisõhu punktheiteallikateks keskkonnakompleksloa või õhusaasteloa kohuslased tööstusettevõtted, samuti suuremate asulate katlamajad. Heiteallikad asuvad peamiselt Kunda linnas, Aseri alevikus ja Viru-Nigula alevikus.

Kunda linn:

- 1) AS Kunda Nordic Tsement (keskkonnakompleksluba nr 18399, asukoht Jaama tn 2). Tegevusalaks tsemendi tootmine, mille käigus kasutatakse energiaallikana ka jäätmekütust (samas ei ole jäätmekütuse käitlemine põhjustanud lõhnahäiringuid). Heiteallikaks on ka koostootmisjaam. Tsemendi tootmisel ja tootmisjäätmete ladestamisel (ettevõtte tootmisjäätmete prügila asub samuti Kunda linna lähisel, ettevõtte savikarjääri kõrval) on võimalikuks probleemiks tolmu heide. 2016. aastal tehtud Kunda linna ja ümbruse tolmuseirest selgub, et võrreldes varasemaga on aasta keskmine tolmusisaldus õhus vähenenud ja piirväärtuste ületamisi ei ole registreeritud. Allikas: Käitise kontrolli aruanne nr 1078583, 15.03.2018.

2017. aasta seireandmetel aga ületati PM10 kehtestatud 24 tunni piirväärtust kokku seitsmel korral (aastas lubatud ületamiste arv on 35). Allikas: „Kunda linna ja ümbruse tolmuseire 2017. a aruanne“.

- 2) AS Estonian Cell (keskkonnakompleksluba nr 1, Jaama tn 21). Tegevusalaks haavapuitmassi tootmine. Peamised õhusaasteained tekivad põletusseadmetest, mis kasutavad kütusena maagaasi ja biogaasi. Ettevõtte on potentsiaalne ebameeldiva lõhna allikas, mis võib tekkida tootmisjäätmete ladustamisel (puukoor) ja reoveepuhasti jääkmuda ning tootmisjäätmete kompostimisel. Samas ei ole ajavahemikul 2015-2017 registreeritud kaebusi käitisest pärineva lõhna (ega ka müra ja vibratsiooni) osas.

Allikas: Käitise kontrolli aruanne nr 1074793, 07.09.2017.

- 3) Adven Eesti AS katlamaja Jaama tn 12a (õhusaasteluba L.ÕV/317873). Paigaldatud on kaks katelt võimsusega 8 ja 4 MW. Kütusena kasutatakse maagaasi 5 mln m³/a.
- 4) Adven Eesti AS konteinerkatlamaja Jaama tn 2 (õhusaasteluba L.ÕV/324428). Paigaldatud on kaks katelt võimsusega 2,5 ja 1,9 MW Kütusena kasutatakse maagaasi kuni 1,26 mln m³ aastas.
- 5) Adven Eesti AS katlamaja Võidu tn 10 (õhusaasteluba nr L.ÕV/329091). Katlamajas on kaks katelt sisendvõimsusega a' 3,53 MW_{th}. Ühes katlas kasutatakse kütusena puiduhaket kuni 9145 t/a, teises tükkturvast kuni 9145 t/a.
- 6) Aktsiaselts Baltic Tank vedelkaupade terminal Uus-Sadama tee 2 ja Uus-Sadama tee 10 (õhusaasteluba nr L.ÕV.LV-184260). Kunda sadamas asuvas terminalis on kokku 24 heiteallikat: neist kaks põletusseadmete korstnat, 18 mahutit, kaks laadimisestakaadi ja vedelkaupade laadimine tankerile. Vedelkaupade käitlemisel tekkiva lenduvate orgaaniliste ühendite heite vähendamiseks on paigaldatud katalüütiline põleti.

Kunda linnas Sauna 4 kinnistul tegutses ka vanarehvide pürolüüsitehas, kuid selle keskkonnakompleksluba tunnistati 2015. a kehtetuks.

Kundas on õhukvaliteedi seirejaam, milles mõõdetakse vääveldioksiidi ja lämmastikoksiidide sisaldust välisõhus, samuti meteoroloogilisi parameetreid (tuule kiirus ja suund, õhutemperatuur).

Aseri alevik:

- 1) Wienerberger AS (keskkonnakompleksluba nr L.KKL.IV-24837, Kordoni 1 ja 6) – telliste ja katusekivide valmistamine. Peamine heide õhku tekib põlemisprotsessidest (tunnelahi, kuivati, katlamajad). Kütusena kasutatakse maagaasi.
- 2) Adven Eesti AS katlamaja Rahva tn 9 (õhusaasteluba nr L.ÕV.IV-199914), kütusena kasutatakse maagaasi kuni 2,2 mln m³ aastas.
- 3) OÜ Aseri Kommunaal katlamaja Kooli tn 2 (paikse heiteallika käitaja registreeringu tõend nr PHRR/332308). Katlamaja varustab soojaga Aseri koolimaja. Kasutatakse maagaasil töötavat katelt, mille soojussisendile vastav nimisoojusvõimsus on 0,5 MW_{th}.

Viru-Nigula alevik:

- 1) Viru-Nigula Saeveski (õhusaasteluba nr L.ÕV/323653). Heiteallikaks on katlamaja, kus on kaks tahkekütte katel (puiduhaket ja saepuru kuni 8000 t/a). Samuti on käitises oma vedelikütuse tankla (kuni 180 t/a diislikütust).
- 2) AS Adven Eesti Viru-Nigula aleviku katlamaja Maarja tn 7 (õhusaasteluba nr L.ÕV/300656). Katlamajas on kaks katelt summaarse sisendvõimsusega 2,54 MW_{th}. Kasutatakse peamiselt 1,38 MW_{th} sisendvõimsusega puiduhakkekatelt (kütusena kuni 750 t/a puiduhaket). Kerget kütteõli kasutatakse kuni 2 t/a.

Vasta külas tegutseb Flexa Eesti AS puidutööstus (õhusaasteluba nr L.ÕV/323868). Heiteallikateks on tahkekütuse katlamaja kahe katlaga ja lakkimisliinid.

Rannu külas tootis Dream Slat OÜ voodipõhja lamelle (vineeri tootmine kuni 2500 m³ ööpäevas), kuid 2017. a esitas ettevõtte kompleksloast loobumise taotluse, kuna tegevus lõpetati. Peamiseks heiteallikaks oli ettevõtte tahkekütuse katlamaja. Võib eeldada, et Rannu külla kavandatavas saetööstuses rajatakse samuti tahkekütuse katlamaja.

Valla territooriumil tegutsevad ka põllumajandusettevõtted. Keskkonnakompleksloa kohuslasi farme ei ole.

Keskkonnaloa (õhusaasteluba, keskkonnakompleksluba) kohuslaste ettevõtete tegevust reguleeritakse loa tingimuste kaudu, seejuures tuleb load väljastada selliselt, et kõikide allikate koosmõjus ei teki atmosfääriõhu kaitse seaduse (AÕKS) § 47 lg 1 ja 2 alusel kehtestatud piirväärtuste ületamist väljapool tootmisterritooriumi püsiva asustusega või avalikkuse juurdepääsuga kohtades (AÕKS § 30 lg 4, § 33 lg 5 ja § 94 lg 2 ja 3 alusel).

Õhuheide tekib ka lokaalküttekolletest, väikesemahulisest tootmis-tegevusest, autoliiklusest, teedelt ja platsidelt tolmuheitest jms. Nende heiteallikate tegevust ei reguleerita keskkonnalubade kaudu. Samuti võivad tootmis- ja põllumajandusettevõtted olla lõhnahäiringu põhjustajad. Planeerimisel tuleb õhuheite

mõjude ja võimaliku lõhnahäiringu ennetamiseks arvestada samu põhimõtteid, mida rakendatakse müra puhul teede ja tootmistegevuse kavandamisel (vt ptk 3.2.6.8).

Teadaolevalt ei ole ühegi Viru-Nigula valla asulas või piirkonnas õhukvaliteet selline, mis tingiks **õhukvaliteedi parandamise kava** koostamise vajaduse atmosfääriõhu kaitse seaduse (AÕKS) § 73-77 sätetele. Samas, kui üldplaneeringu realiseerimise tulemusena tekib oht, et piirkonna õhukvaliteedi tase ületab või tõenäoliselt ületab ühe või mitme saasteaine kohta AÕKS § 47 lg 1 alusel kehtestatud õhukvaliteedi piir- või sihtväärtust või nende ületamise lubatud kordade arvu kalendriaastas või piirväärtuse lubatud ületamise määra, tuleb kohalikul omavalitsusel koostada õhukvaliteedi parandamise kava. Kava koostamise aluseks on andmed saasteainete mõõdetud kontsentratsioonide kohta (AÕKS § 74 lg 1 p. 15 alusel), kusjuures Keskkonnaministeerium teavitab kohaliku omavalitsuse üksust, kui õhukvaliteedi hindamise käigus tuvastatakse saasteainete piirväärtuste ületamine (AÕKS § 73 lg 5). Juhul kui tekib oht, et saastetase ületab AÕKS § 47 lg 1 alusel kehtestatud õhukvaliteedi häiretaset, võivad meetmeteks olla õhukvaliteedi taseme piir- või sihtväärtuse või häiretaseme ületamise põhjustanud tegevuste nagu mootorsõidukiliikluse, tööstuslike seadmete või toodete ja majapidamistes kasutatavate kütteseadmete kasutamise piiramine ja peatamine ning meetmed elanikkonna tundlike rühmade, sealhulgas laste kaitsmiseks (AÕKS § 78 lg 4 alusel).

Kui tekib oht, et saasteainete sisaldus ületab teatud õhukvaliteedi piirkonnas ühe või mitme saasteaine kohta peab kohaliku omavalitsuse üksus määratlema konkreetsed meetmed sellise ületamise ohu vähendamiseks ja selle kestuse lühendamiseks, koostades **lühiajalise õhukvaliteedi parandamise kava** vastavalt AÕKS § 78 sätetele. Lühiajalises õhukvaliteedi parandamise kavas ette nähtud meetmeteks.

Uute potentsiaalsete lõhnaallikate kavandamisel tuleb tagada, et lõhnaaine väljutamisel mitme käitise heiteallikatest kokku ei tekitata koosmõjus lõhnaaine häiringutaseme ületamist (AÕKS § 69). Vastavad häiringutasemed ja hindamise kord on kehtestatud Keskkonnaministri 27.12.2016 määrusega nr 81 „Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed“. Kui tuvastatakse lõhnaaine esinemise häiringutaseme ületamine, määrab Keskkonnainspeksioon lõhnaaine esinemise häiringutaseme ületamise

põhjustanud heiteallika käitajale tähtja lõhnaaine esinemise vähendamise kava koostamiseks (AÕKS § 70 ja 71 kohaselt).

7.2. RADOON

Eesti peamiseks radooniohtlikuks alaks on Põhja-Eesti, kus uraanirikka diktüoneemaargilliidi peal lasub poorne ja lõheline paekivi. Uraani lagunemise käigus tekkiv radoon saab sellisel juhul tõusta maapinnale.

2004. a koostatud esialgse Eesti radooniriski leviala kaardi järgi (koost. Eesti Geoloogiakeskus jt) asub valdav osa Viru-Nigula vallast kõrge radooniriskiga alal, radoonirisk on madalam/normaalne vaid rannikumadalikul (Malla, Mahu, Letipea piirkonnas).

7.3. MÜRA JA VIBRATSIOON

Eestis on keskkonnamüra normväärtused kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“. Määruse nõudeid tuleb täita linnade ja asulate planeerimisel ning ehitusprojektide koostamisel. Määrust ei kohaldata alal, kuhu avalikkusel puudub juurdepääs ja kus ei ole püsivat asustust, ning töökeskkonnas, kus kehtivad töötervishoidu ja -ohutust käsitlevad nõuded.

Müratundlike alade kategooriad määratakse vastavalt üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarbele järgmiselt:

- I kategooria – virgestusrajatiste maa-alad ehk vaiksed alad,
- II kategooria – haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaaltoetuste ning elamu maa-alad, rohealad,
- III kategooria – keskuse maa-alad,
- IV kategooria – ühiskondlike hoonete maa-alad.

Peamisteks Viru-Nigula valla välisõhu müraolukorda (vibratsiooni mõju on valdavalt lokaalne) mõjutavateks teguriteks on maanteed autoliiklus ja tööstusettevõtted (üksikobjektid).

Autoliikluse osas võib tervikuna lähitulevikus ette näha mõningast liikluskoormuse suurenemist, mis suurendab liiklusrumade tekitatavat häiringut ja müraga kokku puutuvate inimeste hulka.

Kõige olulisem müraallikas on põhimaantee nr 1 Tallinn-Narva, mille liikluskoormus Viru-Nigula valla territooriumil oli 2017. a Maanteeameti liiklusloenduse andmetel 4148...4758 autot ööpäevas.

Oluline on ka raskeveokite liikumine Kunda sadamasse ja tööstusettevõtetesse: Rakvere-Kunda suunal moodustavad Põdruse-Kunda-Pada tugimaantee liikluskoormusest 25% raskeveokid. Oluline raskeveokite koormus (müra, vibratsioon) langeb ka Kunda linna põhitänavatele.

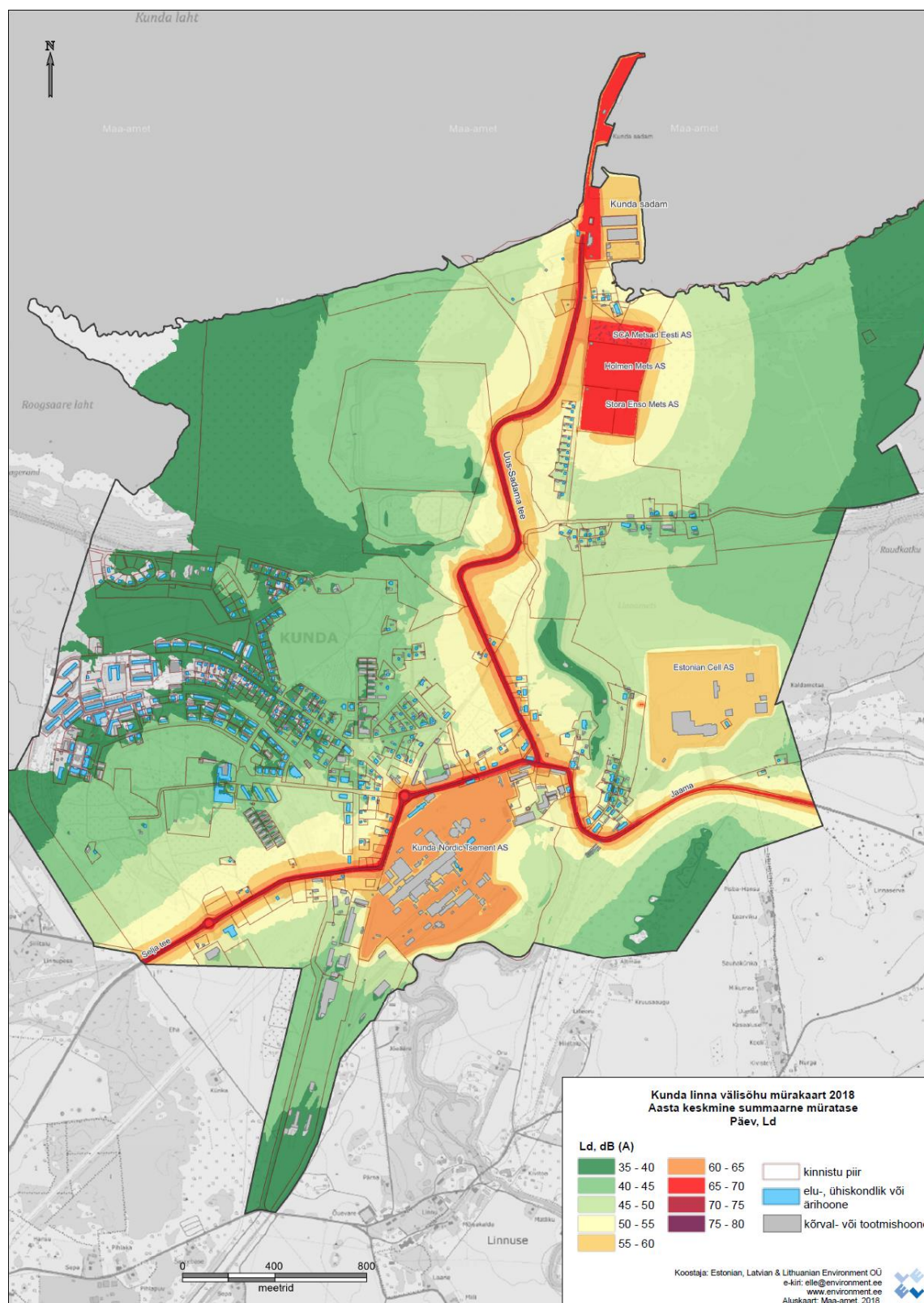
Kunda linna kohta on koostatud mürakaart 2018. aastal¹⁴. Aasta keskmine summaarne müratase päeval ja öösel on vastavalt välja toodud joonisel 5 ja 6.

Üldplaneeringus kavandatava tööstustegevuse puhul tuleb lähtuda eelkõige sellest, et uute tööstusettevõtete rajamisel või olemasoleva tööstustegevuse laiendamisel ei põhjustataks ülenormatiivset mürataset naaberaladel. Tööstust on soovitatav arendada eelkõige olemasolevates tootmispiirkondades ja suuremate teede ääres, mis võimaldab transpordivood suunata otse maanteele müra- ja saastetundlike alasid läbimata.

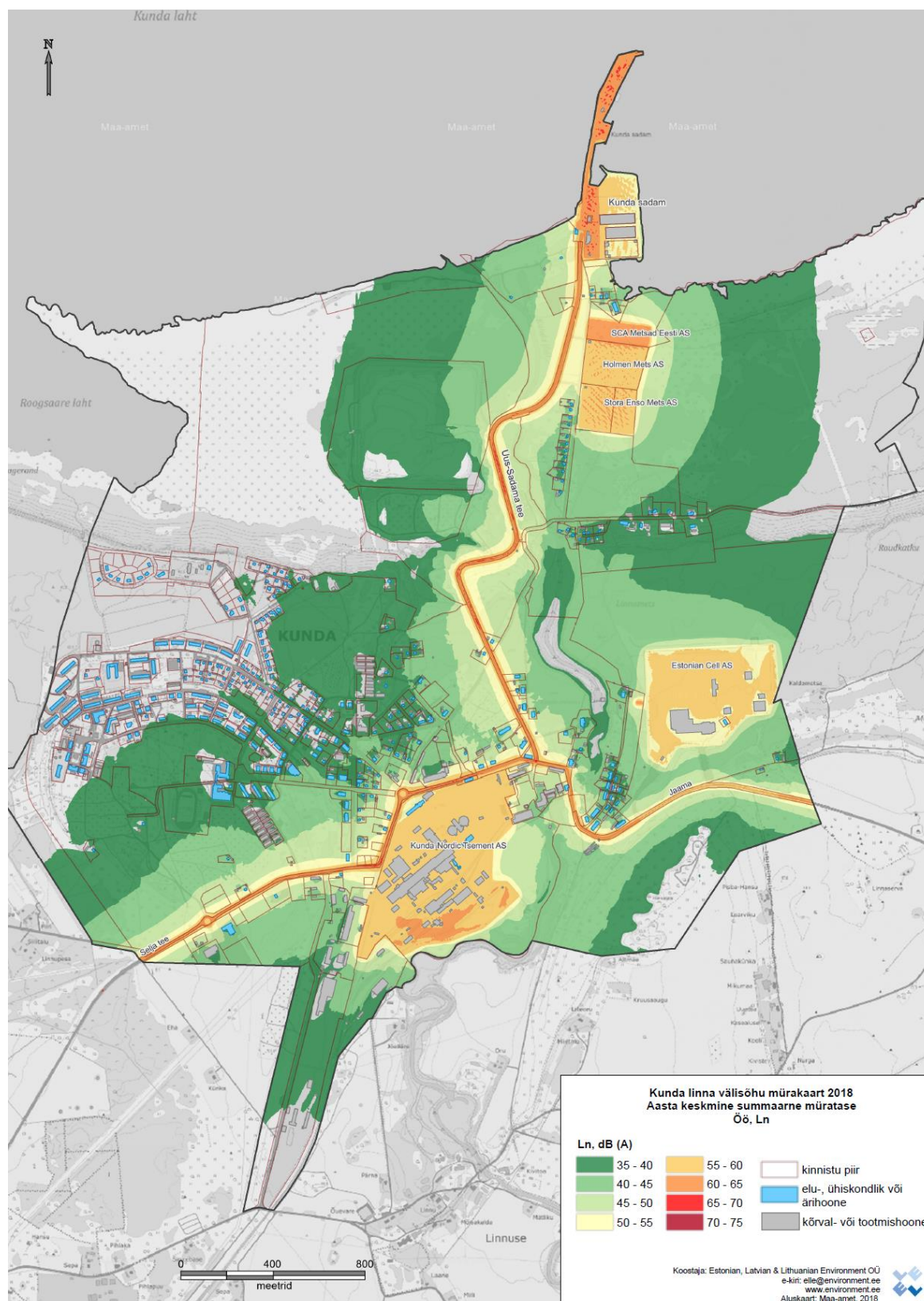
Elamupiirkondade lähisel tootmistegevuse arendamisel tuleb eelistada tootmisharusid, mille mõju ei ulatu tootmishoonest väljapoole. Juhul, kui mõju ulatub tootmishoonest väljapoole, on oluline välja töötada leevendusmeetmed.

Rasketööstusettevõtete ja olulise ruumilise mõjuga objektide asukoha valikul tuleb järgida ohutuid kaugusi elamu- ja puhkealad suhtes ning rakendada negatiivseid mõjusid leevendavaid meetmeid (nt puhvertsoonid).

¹⁴ Vt täiendavalt: <https://viru-nigula.ee/murakaardid>

Joonis 5. Aasta keskmine summaarne müratase Kundas (päev). Allikas: Viru-Nigula valla koduleht (<https://viru-nigula.ee/murakaardid>)

Joonis 5. Aasta keskmine summaarne müratase Kundas (päev). Allikas: Viru-Nigula valla koduleht (<https://viru-nigula.ee/murakaardid>)

7.4. JÄÄTMEHOOLDUS

Viru-Nigula vallas hetkel tegutsevad jäätmekäitluskohad on toodud tabelis 2. Jäätmekäitluskohad tegelevad nii enda jäätmete käitlemisega (nt tööstusjäätmed) kui ka käitlevad teiste jäätmeid.

Tabel 2. Viru-Nigula valla jäätmekäitluskohad (Allikas: Keskkonnaregister, 23.03.2019)

Jäätmekäitluskoht	Asukoht	Tegevuse liik
1. Vasta saeveski	Vasta küla	Koospõletustehas
2. Mereäärne savikarjäär, Kunda Nordic Tsement AS	Kunda linn	Muu tegevus
3. Mere 2 katusekivitehas, vana savikaevandamise karjäär, Wienerberger AS	Aseri alevik	Tavajäätmete käitluskoht
4. Kunda tsemenditehase tööstusjäätmete prügila, Kunda Nordic Tsement AS	Kunda linn	Bioloogiline töötlus
5. Kunda tsemenditehas, Kunda Nordic Tsement AS	Kunda linn	Muu komplekstegevus, ohtlike jäätmete käitluskoht, tavajäätmete käitluskoht, muu tegevus, ümberlaadimisjaam, vaheladu, koospõletustehas
6. Kunda sadama ohtlike jäätmete kogumispunkt, Ragn-Sells AS	Kunda linn	Ohtlike jäätmete käitluskoht, tavajäätmete käitluskoht
7. Kunda haavapuitmassi tehas, Estonian Cell AS	Kunda linn	Bioloogiline töötlus
8. Kordoni 1 tellisetehase jäätmekäitluskoht, Wienerberger AS	Aseri alevik	Tavajäätmete käitluskoht
9. Kalvi tee 9 puidujäätmete käitlemise plats, Wiru Puiduhakke OÜ	Viru-Nigula alevik	Tavajäätmete käitluskoht, ümberlaadimisjaam, vaheladu
10. Aseri reoveepuhasti, Aseri Kommunaal OÜ	Aseri alevik	Bioloogiline töötlus

Tööstuslike jt jäätmekäitluskohtade puhul on oluline tagada nende keskkonnaohutus.

Vallas teenindavad elanikke ka Kunda jäätmejaam, mis võtab vastu erinevaid jäätmeliike (sh kodumajapidamises tekkivaid ohtlikke jäätmeid). Vallas asuvad ka erinevad kogumiskonteinerid.

Jäätmehoolduse põhiliseks suunaks on jäätmetekke vähendamine, jäätmete taaskasutamine ja liigiti kogumine, jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine ja ohtlike jäätmete eraldi kogumine. **Üldplaneeringu täpsusastmes on eelkõige tarvis tähelepanu pöörata jäätmejaamade toimimisele ja täiendavale kavandamisele (nt Aseri jäätmejaam) ja biojäätmete eraldi kogumiseks kompostimisväljakute kavandamisele.**